

Andrew Caldecott

Host

OPSKURNO

ŘEKA OPSKURÁ

Barokní, spleťitá a krásná kniha — nemluvě
o tom, jak je odvážná. Úchvatná hádanka.

M. R. CAREY, AUTOR ROMÁNU PŘEMI DARY OBDAROVÁNÁ

Militarium Anglicorum

Andrew Caldecott

Rotherweird

Copyright © Andrew Caldecott, 2017

The moral right of Andrew Caldecott to be identified
as the author of this work has been asserted in accordance
with the Copyright, Designs and Patents Act, 1988

First published in English language

by Jo Fletcher Books in Great Britain

Cover design © Leo Nickolls Design Ltd.

Translation © Petra Johana Poncarová, 2018

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2018
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-596-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-597-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-598-6 (Formát MobiPocket)

Věnováno Rosamond

HLAVNÍ POSTAVY

Lidé zvenčí (z jiných částí Anglie)

Robert Lahvička	historik
Jonáš Oblong	historik
Sir Veronal Lapillus	podnikatel a filantrop
Lady Imogen Lapillová	jeho „žena“
Rodney Lapillus	jejich „syn“

Město Opskurno

Aggs	uklízečka
Angie Bevinsová	školačka
Deirdre Klepná	majitelka starožitnictví Tretky, cetky a relikvie
Profesor Vesey Bolitho	astronom a vedoucí Jižní výzkumné věže
Collier	školák
Godfrey Fanguin	biolog a bývalý učitel
Bombi Fanguinová	jeho žena
Marmion Hýl	herold
Gorhambury	městský úředník
Gregorius Jones	hlavní učitel tělesné výchovy na opskurenské škole
Boris a Bert Polkovi	spolumajitelé Pozemní a vodní společnosti bratří Polkových

Orélie Ruchová	neteř paní Klepné, prodavačka v Tretkách, cetkách a relikviích
Hayman Salt	vrchní zahradník
Rhombus Smith	ředitel opskurenské školy
Herbert Hrabáč	starosta
Cindy Hrabáčová	jeho žena
Hengest Strimmer	vedoucí Severní výzkumné věže
Angela Trimbleová	školní vrátná
Mors Valett	městský funebrák
Vulpina Cheriskirosová	vědkyně ze Severní věže

Opskurenští venkované

Bill Ferdy	pivovarník a hostinský u Tovaryšova kvasu
Megan Ferdyová	jeho žena
Gwen Ferdyová	jejich dcera, školačka
Ferensen	kočovník, blízký soused Ferdyových
Ned Guley	školák

Alžběřinci

Kalex Valoun	Zymorův sluha
Hubert Hýl	první opskurenský herold
Sir Robert Oxenbridge	správce londýnského Toweru
Geryon Zymor	mystik
Thibo Fortemain	} zázračné děti
Mladý pán Závišť	
Hieronymus Vates	
Morval Vatesová	

DÁVNÁ HISTORIE

Únor 1558, Svatojakubský palác, Londýn

Zrozená pro smutek: Marie Tudorovna, královna straka — černé šaty, ledově bílý obličej, ve vlasech jí visí perly jako slzy. Stojí v pozici těhotné ženy, pravou dlaň má položenou na nadouvajícím se břiše. Ví, že to, co nosí, je mrtvé, pokud je to vůbec dítě.

„To nemůže být pravda.“

Na naleštěném stole leží list pergamenu, shrnutí deseti zpráv z různých koutů království, které vypracoval její osobní sekretář. Ve tmě cíhá dvořan, bez tváře, jako rozmazaná skvrna z krajek a sametu. V paláci panuje atmosféra jako v márnici.

„Sám jsem ty zprávy viděl, Vaše Veličenstvo.“

„Považuješ je za důvod k radosti?“

„Jsou to angličtí chlapci... anglické dívky. Jsme požehnáni zlatou generací.“

„Všichni se narodili v průběhu několika dní — nemyslíš, že bychom se měli strachovat?“

„Někteří tvrdí, že bychom měli žasnout, Vaše Veličenstvo.“

„Je to ďáblovo plémě.“

Nepřirozená stvoření, pomyslí si královna, jistě byla seslaná, aby se vysmívala její neplodnosti a podrývala její víru. Nadání těch dětí pro vědu, filozofii, alchymii a matematiku je na tak mladé mozky nesmyslně rozvinuté. Zázračné děti — jaký to ošklivý výraz. Přejede pohledem seznam neznámých jmen: sedm chlapců, tři dívky.

„Pošlete je někam, kde nebudou moci nikomu uškodit,“ dodá.
„Vaše Veličenstvo.“

„Najděte nějaký nehostinný ostrov a tam je vysaďte. Nikdo je nesmí učit ani rozmazlovat.“

„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo.“

Dvořan se vzdálí. Ví, že královna umírá. Od dam z Královské komory se dozvěděl, že její těhotenství je falešné. Musí najít nějaké útočiště, kde se ty děti budou moci vzdělávat a kde budou moci dospět, daleko od žárlivých královských očí. Promluví si se sirem Robertem Oxenbridgem, světaznalým mužem a správcem londýnského Toweru, kde ty nadané děti nyní drží.

Běží potměnými chodbami jako krysa za sýrem.

Sir Robert pozoruje děti hrající si na trávníku poblíž jejich ubikace ve věži Lanthorne a pak si začne prohlížet prazvláštní směsici předmětů posbíranou v jejich pokojích — nomogramy, nákresy fantastických strojů, diagramy pohybů nebeských těles, knihy daleko přesahující chápání většiny jeho dospělých vězňů, nemluvě o dvanáctiletých dětech, a také dva dřevěné disky spojené osou omotanou provázkem.

Dozorce, který má na starosti vězně z řad svobodných občanů, zdvihne posledně jmenovaný předmět. „Vymyslelo to jedno z děvčat. Pěkná hračka, ale vyžaduje hodně cviku.“ Zdvihne ruku a plynule pohybuje zápěstím nahoru a dolů, spojené disky zázračně stoupají a klesají, pokaždé výš, až se nakonec dotknou jeho prstů.

Sir Robert to zkouší, ale dřevěná kolečka pod jeho nezkušeným vedením poskakují na konci provázku a tvrdošíjně se odmítají vznést výš. Přesto ho ta hračka uchvátí.

„A pak tady máme tohle,“ dodá dozorce a pozvedne desku, na níž jsou připevněná tělíčka dvou netopýrů, rozříznutá tak, aby se odhalily jejich vnitřnosti. Mrtvolky jsou protkané nitkami a poseté malinkatými cedulkami.

„Není to pěkná podívaná, ale to se o cestě lékařského pokroku dá říci zřídka kdy,“ odpoví sir Robert, avšak nezdá se o tom být zcela přesvědčen.

„Mladý pán Závist je jiný než ostatní. Pamatujte, jeden had v zahradě bohatě stačil.“ Dozorce ukáže na trávník pod nimi a sir Robert vidí ten rozdíl — chlapec stojí stranou, nikoli ze stydlivosti, nýbrž z přirozené povýšenosti.

Sir Robert si vybaví královnin názor, že ty děti jsou ďáblovu plémě, ale hravá vynalézavost koleček na provázku ho přesvědčí, že jedná správně. Povzbudí ho také myšlenka, že až stará královna zemře, nové zřízení jistě nebude podporovat vyhánění nadaných lidí ze země na základě pověr.

Sir Robert pomyslí na svého starého přítele, laskavého vdovce sira Henryho Grassala. Sir Henry vlastní panské sídlo v jednom z odlehklých anglických údolí a má bohatství, vědomosti, čas a záliby nezbytné k tomu, aby dětem poskytl potřebné útočiště a také, což není o nic méně podstatné, vzdělání.

Jak se sluší na válečného veterána, sir Robert začne sprádat strategii. Dokonce i nemocná královna má mnoho zvědů.

Duben 1558, venkovská cesta ve stínu stromů

Časné ráno na odlehlé cestě vedoucí k hlavní silnici. Objeví se krytý vůz tažený obyčejným koněm a zastaví. Spustí se žebřík. Z vozu se vynoří zablácení malí darebové, sedm chlapců a tři dívky, a choulí se k sobě, aby se zahřáli. Korunami stromů proniká zlomené sluneční světlo. Všechny děti svírají v ruce stříbrnou minci zdobenou portréty královny a cizího krále a vznešeným heslem: *PZMDG Rosa sine spina* — Filip a Marie z milosti Boží růže bez trnů.

Objeví se druhý vůz, velmi odlišný od toho prvního. Laťky po stranách jsou tak naleštěné, že jen září, kola jsou vyztužená železnými obručemi a v postrojích z nejlepší kůže jsou zapřaženi čtyři koně, ne jenom jeden. Vůz zastaví na opačné straně mýtiny,

znovu se spustí schůdky a po nich sejde deset dětí — je to však pravý opak té první skupinky. Tyhle mají čisté obličejy a šaty ušité na míru. Navzájem se pozorují přes paseku, jako dva týmy z jiných světů náhodně svedené dohromady v téže hře. Sir Robert ukáže na první vůz a pak na druhý a pobídne obě skupinky, aby přešly na druhou stranu. Děti tomu pokynu a jeho momentálnímu účelu rozumějí, ale nechápou hlubší důvody, které za výměnou stojí.

Tohle není úkol pro cizího člověka. Vozka bojoval se sirem Robertem Oxenbridgem ve Francii a svému bývalému veliteli bezmezně věří, ale nikdy neslyšel, že by děti takhle mluvily, vyměňovaly si dlouhé řady čísel a tvarů s cizími názvy, a dokonce se bavily o uspořádání nebes. Pokřikuje se a není si jist, jestli jsou jeho noví svěřenci prokletí, nebo požehnání.

Sir Robert jede vedle něj a vozkova gesta i jeho nejednoznačného významu si povšimne. Sám stále pokládá děti za ctnostné, až na toho chlapce se zájmem o chirurgii, mladého pána Závistě — ten má hrozně neradostné oči.

Když výprava sjíždí z okraje údolí, Oxenbridge ukáže hluboko dolů. Ve vzduchu visí jediný sloupec kouře.

„Kouř z bohatého domu,“ poznamená, protože pozná rozdíl mezi kouřem z krbu a z otevřeného ohně, „z nejvyššího komína panství Opskurno — to je náš cíl.“

Usměje se na vozku. Spáchal už někdy někdo mírumilovnější vlastizradu?

LEDEN

I

První pobovor – žena

„Platí obvyklé podmínky?“

Její občasný zaměstnavatel se jen výjimečně uráčil odpovédět na otázku přímo. Štíhlými prsty bubnoval o stůl. „Bude to na delší dobu a v odlehlejších místech než obvykle.“

„Čas není problém,“ odpovíděla herečka. „Pro ženy mého věku už dneska nikdo role nepíše.“

Její zaměstnavatel ji stále odpuzoval — ten nepřirozeně bílý nádech pleti, ty nemilosrdné oči —, ale práce pro něj jí přinášela jisté kompenzace, a nejenom finanční. Herečka díky němu pobývala v Jihočínském moři na jachtě, kterou někdo popsal jako plovoucí panské sídlo, na horské chatě v Dolomitech a v paláci ve Florencii. To všechno mu patřilo a ona slyšela i o jeho dalších nemovitostech. Zaměřila se na druhou část jeho popisu.

„Říkal jste, že to místo je odlehlé?“

„Velmi — ale nachází se v Anglii.“ Herečka by se zatvářila zklamaneč, avšak prudkost jeho odpovědi a překvapivá představa, že by se Anglie mohla pochlubit nějakým skutečně odlehlým místem, ji zarazila. Muž dodal: „Budete diskrétní. Zapůsobíte na místní. Nic jiného po vás nechci.“

Herečka se usmála. Na někoho zapůsobit, to jí šlo samo od sebe. „Ta stejná role, stejné kostýmy?“

„Samozřejmě.“

Zde by rozhovor za běžných okolností skončil, ale ona nedokázala odolat té palčivé otázce: „Do které části Anglie pojedeme?“

„Do Opskurna.“

Nepodařilo se jí skrýt překvapený výraz. „Ale tam přece nikoho nepouštějí. Drží se stranou, jsou jiní.“

„Zdá se, že mně udělili výjimku.“

„Udělili výjimku vašim penězům.“

„To je pravda — historičtí sklenáři, restaurátoři dřeva a štukatéři vyjdou draho. Připravte se, že se stanete vládkyní alžbětinského panského sídla.“ Postavil se a teprve pak pokračoval v řeči — to gesto říkalo: *Už žádné otázky*. „A ještě jedna drobnost — zvládnete zahrát matku?“

Zahrát matku — podával věci tak znepokojivým způsobem. Přikývla. Věděla, že se ho její krása nedotýká. Dynamika mezi nimi byla vždy pouze transakční.

Jeho chladná levá ruka sevřela její — měl ptačí zápěstí a železný stisk. „Takže domluveno,“ potvrdil a podal jí šek se zálohou. Vyplatil jí ohromnou sumu za to, že bude na veřejnosti hrát manželku, kterou nikdy neměl.

Druhý pobovor – chlapec

Chlapec stál před nádražím Vauxhall a díval se přes změt silničních pruhů, přechodů pro chodce a autobusových zastávek směrem k mostu. Bylo mrazivě chladno a ještě v 6.20 ráno panovala tma. Bude tam včas. Prsty přešel po vystřelovacím noži v kapse. Pokud se z toho člověka, s nímž se má setkat, vyklube nějaký zvrhlík, přijde ho to draho.

Podchod ignoroval, přehoupl se přes zábradlí. K nádraží se potácel mladý kravaťák, který podle všeho trochu přebíral. Chlapec si všiml vyboulené kapsy jeho saka a pohrával si s myšlenkou, že ho obere, ale pak se rozhodl, že to neudělá. Byl mimo svoje území a sám. Ručně kreslená mapa ho zavedla k bytům u řeky na západ od mostu a instruovala ho, aby při příchodu zmáčkl P. Podíval se nahoru — nóbl barák, vážně nóbl. Chlapec se bál, že P znamená parkoviště, a neměl v úmyslu nasedat k někomu cizímu do auta, ale P se nacházelo na horním konci řady stříbrných tlačítek. Nervozita přešla ve vzrušení. Cítil příležitost. Někdo bohatý pohlédl jeho směrem. Veřejnost ho sice mohla označovat za obět prostředí, ale on nebyl obětí nikoho a ničeho, byl sám sebou a chystal se něco dokázat. Ta nálepka se však dala využít: zjevně narazil na dalšího blázna, který byl odhodlaný ho vyléčit.

Zmáčkl tlačítko a z mřížky promluvil hladký hlas: „Běž do výtahu. A znovu stiskni P.“

Dveře se s cvaknutím otevřely. Tam, odkud chlapec pocházel, bylo výtahů jen málo, a když už člověk na nějaký narazil, tak nikdy

nefungoval. Byla to místa pokrytá graffiti, určená ke schůzkám a předávkám. V tomhle výtahu ležel koberec, do kterého člověku zapadly boty, a na stěnách visela zrcadla z broušeného skla. Vzhůru jel tiše a jeho pohyb, při němž se za dveřmi míhala čísla a mizela, nebyl vůbec znatelný.

Chlapec vyšel z výtahu do haly a s otevřenou pusou zůstal zírat na ohromující výhled. Na řeku dopadalo nažloutlé světlo a město se začínalo probouzet. Teď už venku jezdilo víc aut a sem tam nějaké kolo. Nad stolem před ním visel obraz téže řeky ve večerním světle s malou mosaznou cedulkou: *Monet 1901*. Pod obrazem seděla bronzová žába a zírala přímo před sebe.

Chlapec měl důvod k obavám. Někdo ho skutečně sledoval. Vysoký muž sklánějící se nad dalekohledem měl světlou, skoro albinskou pleť, nakrátko ostříhané stříbrné vlasy a vysoké čelo. Vrásky v jeho tváři byly tak jemné, jako by si držel věk od těla díky nějakému exkluzivnímu ošetření. Měl dlouhé, skoro na kost vyhublé ruce s pěstěnými nehty. Jeho krátký kabátek v indickém stylu, tmavé kalhoty a hedvábná košile s rozhalenkou ladily s jednoduchou elegancí luxusního střechního bytu. Chlapec to nevěděl, ale muž si svůj nábytek a umělecké předměty vybíral sám, ohrnoval totiž nos nad bohatými lidmi, kteří potřebují poradce, aby si pořídili něco vkusného.

Muž přešel čochy dalekohledu, nasadil na ně krytku a obrátil se k vnitřním kamerám. Ten chlapec byl hrubý, ale jeho obličej i postava působily slibně. Stiskl tlačítko domácího telefonu: „Přiveďte ho — a seberte mu ten nůž.“

Nějaký mladík návštěvníka bez velkého povyku odzbrojil — chlapec věděl, kdy si dát pohov. Pak ho uvedl do kanceláře, kde v řadě vedle sebe stály počítače a u jedné stěny skleněný stůl. Ve společnosti moderních výdobytků se nacházely umělecké artefakty a obrazy, které chlapci nic neříkaly, až na to, že hlasitě křičely do světa, jak je jejich majitel bohatý. Hostitel vyskočil z křesla a chlapec poupravil svá očekávání: tohle není žádný dobroděj. Křivka mužo-